

บทที่ 2

ค่านิยมและจริยธรรมในหลักสูตร

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุจุดหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาได้
2. เปรียบเทียบจุดประสงค์ของหมวดวิชาสังคมศึกษาระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้นกับตอนปลายได้
3. อธิบายและยกตัวอย่างกิจกรรมในการพัฒนาค่านิยมได้

แนวคิด

การที่จะพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมให้แก่เยาวชนนั้น ผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงจุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของกระบวนวิชา ให้เข้าใจชัดเจนเพื่อที่จะได้แสวงหาแนวทาง ตลอดจนสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายเพื่อจะได้บูรณาการให้สอดคล้องกับแต่ละวิชา ทั้งนี้เพราะว่าการพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมนั้นจะต้องดำเนินไปด้วยกันกับการเรียนการสอน จึงจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้

ความคาดหวังและจุดเน้นของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นแผนแม่บทในการกำหนดขอบข่าย ความรู้ ความสามารถ และมวลประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติในวัยต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนในแต่ละระดับนั้น ผู้จัดการศึกษาจำเป็นต้องทราบถึงความคาดหวังของหลักสูตรในภาพรวมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ความคาดหวังของหลักสูตรเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์สอดคล้องและต่อเนื่องกันดังตาราง

องค์ประกอบในการฝึกฝนทางจริยธรรม ก็คือองค์ประกอบในการศึกษานั้นเอง เพราะว่าจริยธรรมนั้น ว่าที่จริงแล้วก็เป็นเรื่องของการศึกษาทั้งหมด หรือแทรกอยู่ในทุกส่วนของการศึกษา แทบจะเป็นตัวการศึกษาเลยทีเดียว

พระธรรมปิฎก

ความคาดหวังของหลักสูตร : การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตที่ทำประโยชน์ต่อสังคม

คุณลักษณะของผู้เรียน	ประอม : พัฒนาคณะและรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม	เป้าหมายแต่ละระดับการศึกษา มัธยมศึกษา : แสวงหาหนทางที่เหมาะสมกับตนเองในการทำประโยชน์ให้สังคม	มัธยมศึกษา : องค์กรที่ประโยชน์ สังคมความสามารของคณะ	คุณลักษณะของ พลเมือง
1. พัฒนาคณะ 1.1 มีความรู้พื้นฐาน 1.2 มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ 1.3 แก้ปัญหาเป็น 1.4 เสียสละ 1.5 มุ่งพัฒนา	อ่านออก เขียนได้ จำนวนได้ เข้าใจธรรมชาติ บำรุงรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง มีความรับผิดชอบและเสนอแนะทางในการแก้ปัญหาของชุมชนได้ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม	มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ เข้าใจและ คิดตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน เสนอพลังความคิดหลากหลายในการแก้ปัญหา ของชุมชนได้ ช่วยเหลือผู้อื่น ปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน และรอบรู้ทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งเสริมการบริการอนามัยชุมชนและการเสริม สร้างสุขภาพ วางแนวปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาของสังคมได้ ช่วยเหลือทุกอย่างเท่าเทียมกัน ใช้แนวทางและวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน อยู่เสมอ	เป็นสมาชิกที่ดีของ ชุมชนชาติ
2. พัฒนาอาชีพ	ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ รับผิดชอบต่อสังคมและ ทำงานเป็น	ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ รับผิดชอบต่อสังคม และรู้ กระบวนการจัดการ	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รับผิดชอบต่อสังคม มีเจตคติ ที่ดีอาชีพสุจริต เห็นช่องทางในการประกอบ วิชาชีพ และจัดการได้	เป็นสมาชิกที่ดีของ วงการอาชีพ
3. พัฒนาลักษณะ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ชุมชน ประเทศ และโลก	ใช้โอกาสและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่บ้าน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้าน ตลอดจนอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม ในชุมชนรอบ ๆ บ้าน	เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมใน ชุมชน สามารถเสนอแนะทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ใน ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์ และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน	เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมใน ประเทศและโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศ และเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาลักษณะ ความบทบาท หน้าที่ของตนเอง ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้าง สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม ของประเทศ	เป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม

หลักสูตรมัธยมศึกษา มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนานักเรียน 3 ประการ คือ

1. พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงามเพื่อเป็นพื้นฐานในการรับความรู้ต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง และการนำความรู้ไปใช้
2. พัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงาม เพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ
3. พัฒนาคุณลักษณะนิสัยอันดีงาม สำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตสืบไป

ความสำคัญอีกประการหนึ่ง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) รัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยให้มีค่านิยม จริยธรรม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสังคมและสามารถธำรงความเป็นไทยไว้ได้ ดังจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ดังต่อไปนี้

จุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

จากจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กล่าวถึง การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านค่านิยมและจริยธรรม ดังจุดหมายข้อ 4, 5, 6 และ 8 มีใจความดังต่อไปนี้

- ข้อ 4 มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
- ข้อ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
- ข้อ 6 มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน .....
- ข้อ 8 ..... ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้าง สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

จุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาโดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านค่านิยม และจริยธรรม ดังข้อความในข้อ 5, 6, 7, 8 และ 9 ดังมีใจความดังนี้

- ข้อ 5 มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
- ข้อ 6 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
- ข้อ 7 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
- ข้อ 8 มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
- ข้อ 9 เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศิลปะ วัฒนธรรมของประเทศ

จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้ หลักสูตรจึงกำหนดให้มีวิชาบังคับ วิชาเลือกเสรี อยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา โดยระบุจุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษาซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับค่านิยมและจริยธรรม ดังนี้

จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม พัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมของศาสนา
2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรม และคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต โครงสร้างและรูปแบบการอยู่ร่วมกันในสังคม กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการปกครอง และศาสนากับการดำรงชีวิต
2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของสังคม สามารถแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่หลากหลาย
3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของวิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ชี้ค้ำมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรม และคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทยและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้กับสังคม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

วิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

ด้านค่านิยมและจริยธรรมอยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา

เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่วางไว้ หลักสูตรจึงกำหนดให้กลุ่มวิชาสังคมศึกษามีวิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกเสรี ด้านค่านิยมและจริยธรรม ดังต่อไปนี้

วิชาบังคับเลือกชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	วิชาเลือกเสรีชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
1. วิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล	1. ส 015 จริยธรรม
	2. ส 021 ชีวิตและงานของบุคคลตัวอย่าง
1. ส 401 สังคมศึกษา	1. ส 027 ประวัตินักคิดที่สำคัญของโลก
2. ส 402 สังคมศึกษา	2. ส 0210 ประวัติสังคมและวัฒนธรรมไทย
3. ส 605 สังคมศึกษา	3. ส 041 ศาสนาสากล
	4. ส 048 พระพุทธศาสนา
	5. ส 049 พระพุทธศาสนา
	6. ส 0410 พระพุทธศาสนา
	7. ส 0411 พระพุทธศาสนา
	8. ส 0412 พระพุทธศาสนา
	9. ส 0413 พระพุทธศาสนา

คำอธิบายรายวิชา

เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ได้กำหนดจุดประสงค์ที่เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างสนับสนุนเยาวชนไทยให้มีค่านิยมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสังคมศึกษา อันมีวิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกเสรี ดังได้กล่าวมาแล้ว หลักสูตรจึงกำหนดคำอธิบายรายวิชาเพื่อเป็นแนวในการเตรียมเนื้อหาสาระในการสอนนักเรียนให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา และจุดหมายของหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังจะยกตัวอย่างคำอธิบายรายวิชาบางวิชาของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังต่อไปนี้

วิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล

ศึกษาชีวิตและงานของบุคคลที่ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม สร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น สังคม และประเทศ วิเคราะห์คุณธรรม แนวทางปฏิบัติและแนวคิดของบุคคลเหล่านั้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง ท้องถิ่น ประเทศชาติ เพื่อให้เห็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติที่ดี เห็นคุณค่าในการฝึกคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สามารถเลือกแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในอันที่จะพัฒนาคน ท้องถิ่นและประเทศชาติ

วิชา ส 015 จริยธรรม

ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ควรยกย่องการปฏิบัติตนต่อกฎหมายบ้านเมือง บิดามารดา ครู ผู้อาวุโส และเพื่อน มารยาทส่วนตนตามหลักศาสนาอิสลามและมารยาทในสังคม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตนเป็นมุสลิมที่ดี

วิชา ส 021 ชีวิตและงานของบุคคลตัวอย่าง

ศึกษาชีวิต ผลงานและแนวคิดของบุคคลสำคัญที่มีคุณค่า มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคม หรือความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั้งในระดับชาติและโลก เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต วิธีการทำงานและผลงานของบุคคลเหล่านั้น ซาบซึ้งในแนวคิดและผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ เห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิชา ส 401 สังคมศึกษา

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสังคมในเรื่องความหมาย โครงสร้าง และการจัดระเบียบทางสังคม

ศึกษาสังคมไทย ปัญหา การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของสังคม ศาสนาที่สำคัญ ๆ ในเรื่อง หลักธรรม และความสอดคล้องของหลักธรรม เพื่อให้มีความเข้าใจในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในเรื่อง รัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง และระบบการปกครองที่สำคัญ

ศึกษาพัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทย ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย กฎหมายกับชีวิตประจำวัน หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

เพื่อให้มีความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครอง และบทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐ ปฏิบัติตามกฎหมายและบทบาทหน้าที่ของตน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

วิชา ศ 605 สังคมศึกษา

ศึกษาตัวอย่างเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งของไทยและต่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม หรือเศรษฐกิจ หรือการเมือง การปกครอง โดยชี้ให้เห็นยุทธวิธีหรือกระบวนการในการแก้ปัญหา ด้วยหลักจริยธรรมและคุณธรรม หรืออิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิชาการที่มีต่อการดำเนินชีวิตหรือความร่วมมือพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้มีความเข้าใจในสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา เห็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม เห็นคุณค่าในความคิด ความพยายามของบรรพบุรุษในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม และเห็นความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องพัฒนาตนเองและร่วมมือกันพัฒนาสังคม

กิจกรรมในหลักสูตรเพื่อพัฒนาค่านิยมและจริยธรรม

กิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัด โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

กิจกรรมจึงเป็นเครื่องมือช่วยการพัฒนาสติปัญญา และลักษณะนิสัยอันดีงามแก่ผู้เรียน เพื่อการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบไปในภายภาคหน้า การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรวมกันเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดประโยชน์ด้านค่านิยมและจริยธรรมแก่ผู้เรียนหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ได้ค้นพบความสนใจ และความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง
2. ได้ค้นพบว่าตนเหมาะสมกับบทบาทใดในกลุ่ม และยอมรับในบทบาทนั้น
3. ทำให้รักและผูกพันกับโรงเรียน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
4. ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม เช่น การยอมรับผู้อื่น ความอดทน การถนอมน้ำใจกัน เป็นต้น

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรได้กำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมภาคเรียนละ 5 คาบต่อสัปดาห์ โดยแยกประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งเป็น

(1) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ 1 คาบต่อสัปดาห์ ต่อภาค

(2) กิจกรรมอื่น ๆ 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

2. กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

2. กิจกรรมแนะแนว และ/หรือ กิจกรรมแก้ปัญหา และ/หรือ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ

2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้

3. เพื่อเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ให้มีความรับผิดชอบ ความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

4. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ.2532 โดยให้เหตุผลว่า

“เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ตลอดจนความเป็นเอกราชความมั่นคงของชาติ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา” (กรมวิชาการ 2533, 1-2)

สรุป

ในหลักสูตรทุกยุคทุกสมัยของประเทศไทย ได้ผนวกเรื่องการพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมไว้ตลอดมา ทั้งนี้อาจใช้ชื่อแตกต่างกันออกไปในส่วนที่เป็นชื่อวิชา แต่จุดหมายที่แท้จริง ก็คือต้องการสร้างพลเมืองดี มีคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่สังคมต้องการ ไม่ขัดต่อการพัฒนาชาติบ้านเมือง การนำหลักสูตรสู่การสอน และการจัดกิจกรรม จึงเป็นหน้าที่ของ โรงเรียนและครูเป็นสำคัญ

ความรู้ประโยชน์แท้จริงของสิ่งทั้งหลายเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องปลูกฝังให้ห้อย
ลึกในตัวของเด็ก เด็กจักได้เติบโตเป็นคนฉลาดเที่ยงตรง และสามารถสร้างสรรค์
ประโยชน์ที่พึงประสงค์ให้แก่ตนเองส่วนรวมได้แน่นอนมีประสิทธิภาพ

หนังสือวันเด็ก ประจำปี 2532

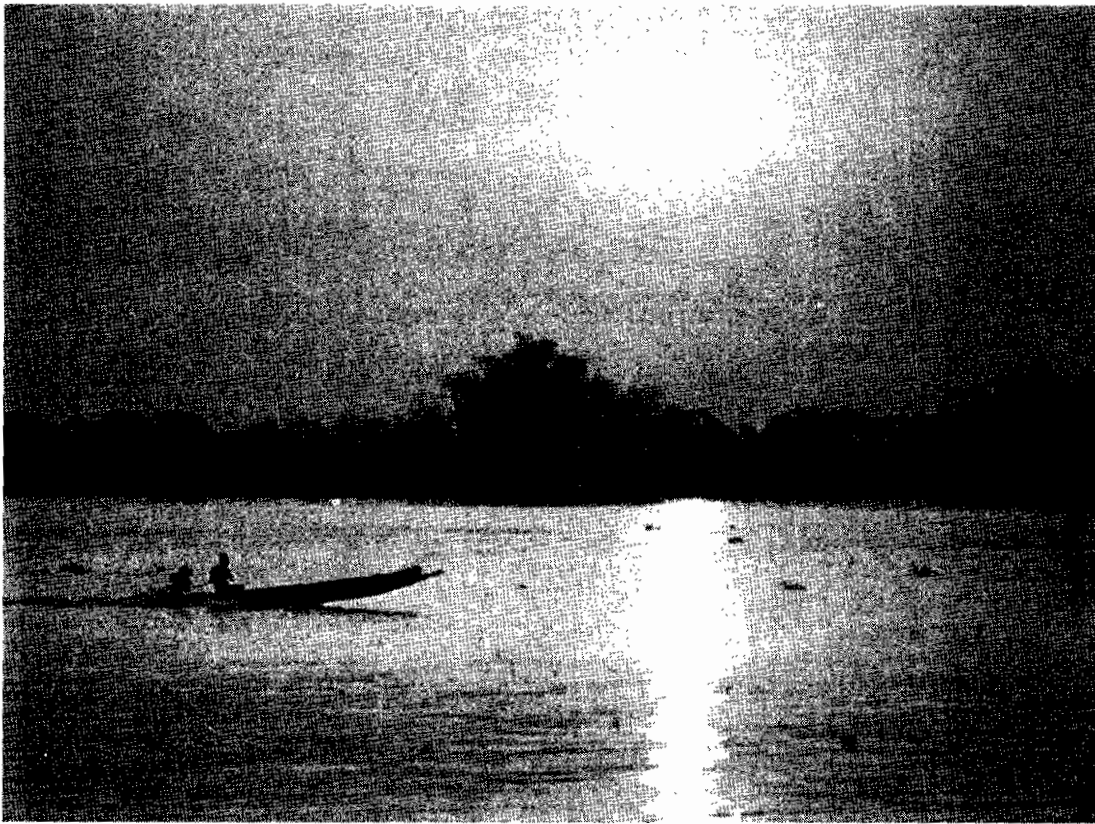
คำถามท้ายบท

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับค่านิยมและจริยธรรมอย่างไร
2. จงยกตัวอย่างกิจกรรมในการพัฒนาค่านิยมมา 3 กิจกรรม พร้อมอธิบายวิธีการเสนอกิจกรรมให้เข้าใจ

ครูบาอาจารย์ คือผู้นำฝ่ายวิญญาณ ของกุลบุตรที่เติบโตขึ้นมาในโลกนี้ การที่วิญญาณจะเดินไปถูกทางหรือมีใจสูงได้นั้น เป็นสิ่งที่มีได้ยาก เป็นสิ่งที่สลับซับซ้อน มีพิธีรีตองมาก และต้องอบรมนาน ฉะนั้น จึงต้องมีบุคคลประเภทหนึ่งในโลกนี้ เพื่อรับภาระอันนี้ และเราเรียกกันว่าครูบาอาจารย์ อาจารย์ต้องอดกลั้นอดทนเป็นพิเศษและเอาใจใส่สอดส่องเป็นพิเศษ จึงจะสามารถปลูกฝังความสูงทางวิญญาณลงไป ในจิตของศิษย์ได้สำเร็จ นั่นแหละคือเมตตาของอาจารย์ อาจารย์ต้องทำการศึกษา และอบรมตนเองให้มากเป็นพิเศษอยู่เสมอ จึงมีอะไรเพียงพอที่จะปลูกฝังให้แก่ศิษย์

ท่านพุทธทาสภิกขุ

กิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง

เป็นโรคร้ายทางใจ ที่ไม่ได้ร้ายน้อยกว่าโรคร้ายทางกาย ที่ร้ายที่สุดคือเมื่อโรคร้ายเกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะทางใจ หรือทางกาย จำเป็นจะต้องรักษา มิฉะนั้นก็จะกำเริบ หากโรคทางกายอาจทำให้ถึงตาย ส่วนโรคทางใจอาจทำให้เสียผู้เสียคน

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช วัดบวรนิเวศวิหาร